

A woman with short, wavy red hair is sitting on a grey chair. She is wearing a shiny, silver, sequined tank top and patterned leggings with a grey and white zigzag design. Her hands are resting on her lap. The background is a plain wall with several brown paper shopping bags scattered around. The overall lighting is soft and even.

A studio Rubín

**Jenom
matky vědí,
o čem ten
život je**

autor: Barbara Herz a Anna Smékalová

režie: BARBARA HERZ

dramaturgie: Dagmar Radová, Anna Smékalová,
Lucie Ferenzová

odborná spolupráce: Šárka Kiršnerová

výprava: Jana Hauskrechtová

hudba: Ivan Acher

hudbu nahráli: Jana Vébrová, Tereza Marečková, dámský
pěvecký sbor od Tejna a Ivan Acher

hrají: Lucie Andělová, Veronika Lazorčáková a Jiří Kniha

premiéra: 28. února 2020 v A studiu Rubín

„LOVĚ AND MONEY, BABY!“

Osoby:

Bára, 33, vystudovaná antropoložka, co to ale nikdy dělat nebude, protože děti.

Kateřina, 21, stále ještě chodí do školy, otěhotněla totiž v prváku.

Zdenka, 31, inženýrka z maringotky, ve skutečnosti ovšem žije v domečku z hlíny. Děti tři. Zatím.

Alex, 30, herečka a moderátorka, reprezentuje pohnutý osud matky samoživitelky.

Blanka, 44, literární vědkyně. Má syna, co hodně spí, a tak zvládá přes poledne recenzovat monografie o Kafkovi.

Barbara, 34. Má syna, co nespí. Režisérka tohoto projektu.

Apolena, 29, ta napodruhé na rodičovskou ani nenastoupila.

Ona to vysvětlí.

Love

Ženská otázka — pojem používaný v čes. odborné literatuře a publicistice pro množinu problémů, které jsou ve společnosti spjaty s ženami jako velkou společenskou skupinou. K o.ž. se obvykle váže poznávací činnost zaměřená na postavení žen ve společnosti, jejich emancipaci, vyrovnávání vzdělávacích příležitostí žen a mužů, polit. angažovanost žen, podmínky jejich zaměstnanosti apod. Často jsou termínem o.ž. označovány i problémy související s reprodukční funkcí žen (natalitou, fertilitou, potratovostí, sňatečností).

(Sociologický Ústav AV ČR, Sociologický slovník;
https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Otazka_zenska)

Není ženské otázky

Ženská otázka není, je jen otázka lidská, každý demokrat musí být zároveň i feministou (TGM, NENÍ ŽENSKÉ OTÁZKY, 1910)

Říká se vždy, že žena od přírody je ustanovena k tomu, aby byla matkou, a mateřství se prohlašuje za svaté. Já neříkám, že není, ale pak je i otcovství svaté, a já nevím, proč by žena byla od přírody víc ustanovena být matkou než muž otcem — oběma přísluší stejný podíl na rodině.

Když Člověk čte všelijaké vědecké a třeba i filosofické úvahy, dočte se o ženě a o dětech. Že by se psalo o manželovi, mužovi a otci, toho se člověk málo dočte. Proto se mluví o otázce ženské.

Dle mého zdání — jak já se na věc dívám a co pozoruji, pokud běží o rodinu, řekl bych, že dnes jde ne o matku, ale o otce. A co naší rodině chybí, zejména naší rodině české doma, to je otec. My mužové máme všelijaké důvody a halíme je do filosofické moudrosti, abychom se života skutečně rodinného mohli vzdalovat. Muž horuje o rodinném životě, ale ve většině případů sám si ho málo hledí. Já právě, když se dívám na inteligentní stavy — nemluvím o dělnickém stavu, ve kterém nežiju — tu vidím, že je vlastně pravidlo, že muž z rodiny utíká. Sotva se najedl, musí do společnosti kamarádů, říká, že si musí oddechnout, že potřebuje vyražení, osvěžení, a přece bude pořád mluvit o rodinném

životě. Sotva přišel domů, jde zase do nerodinného života, řekněme to přímo – do hospody. A tak ten mužský život je vlastně život hospodský do velké míry. To je pravda, a proto povídám, že rodina potřebuje muže a děti že potřebují otce.

(TGM – Ženská otázka, 1910)

Psycholožka Anna Machinová na Oxfordské univerzitě prováděla výzkum, po němž odhaduje, že depresí trpí kolem deseti procent nových otců, nezáleží přitom jestli jde o prvorozené dítě nebo další potomky. „Popsal bych to jako život v černé díře. Schovával jsem se před telefonáty, schůzkami, výročími i kamarády. Všechno mě hned vytočilo, necítil jsem se vůbec dobře. Moje vztahy i moje rodina tehdy hodně trpěly. I já jsem hodně trpěl. Ale jak jsem měl vědět, že to není normální? Snažili jsme se jenom protloukat den za dnem a mysleli jsme si, že takový už bude život navždycky,“ svěřil se se svou zkušeností čtyřiatřicetiletý tatínek Bradley listu The Telegraph.

Podle Machinové i dalších psychologů je možných příčin hned několik. Třeba stres z toho, že je muž hlavním zdrojem příjmu domácnosti nebo zklamání z toho, že během všedních dnů se svými dětmi nemůže trávit tolik času, kolik si představoval.

Mnoho mužů pak řeší nepříjemné pocity přehnanou prací až workoholismem, jiní dokonce začnou hledat útěchu v alkoholu. Zatímco matka to může vnímat jako mužův útěk od zodpovědnosti doma, z otcova pohledu může jít o pokus o potlačení pocitů, se kterými si neví rady. Nejlépe takovému otci nebo celé rodině pomůže psycholog.

Nesoulad v partnerském vztahu je podle britských studií také jedním z rizikových faktorů pro rozvoj mužské poporodní deprese, dále je to nízký příjem a také nízký věk. Svou roli mohou i u mužů hrát hormony. Klesá množství testosteronu a kortisolu souvisejících s agresivním chováním a přibývá naopak prolaktin a estrogen. U některých nastávajících otců se to projevuje třeba příbytkem na váze.

(MAGDALENA HAVLÍKOVÁ – MUŽI A POPRODNÍ DEPRESE, IDNES 2015)

„Co je za určitých okolností správné a rozumné, se stává za jistých podmínek nesmyslným a absurdním. Historický materialismus nás naučil, že skutečný obsah těchto ‚věčných‘ pravd, práv a formulací je určován pouze materiálními společenskými podmínkami prostředí v dané historické době.“

(Rosa Luxemburg; <https://www.advojka.cz/archiv/2019/2/zenska-otazka-a-rosa-luxemburg>)

Money

Gender Pay gap, zkráceně Pay gap neboli česky rozdíl v odměňování mužů a žen je ukazatel, který vyjadřuje procentuální rozdíl průměrných mezd žen a mužů vztahený k průměru mezd mužů. Lze také vypočítat jako rozdíl mediánových mezd žen a mužů. Oproti mediánovým mzdám se ale do průměrných hodnot promítají i extrémní hodnoty – tj. ojedinělé velmi vysoké mzdy, častější především u mužů. Výši GPG zveřejňuje Eurostat a Český statistický ústav.

Jednou z hlavních podmínek vstupu ČR do EU v květnu 2004 byla harmonizace nařízení EU Acquis communautaire EU s českou legislativou. Jedním z prvních výsledků této snahy byl zákaz diskriminace na základě pohlaví v novele zákona o zaměstnanosti. Již zde byla definována povinnost rovného odměňování mužů a žen (v české legislativě šlo teprve o první pokus uzákonění rovného odměňování). Ačkoliv existovala rovnost v zákoně, realita byla jiná. Mj. i nedůvěra v implementaci legislativních úprav shora, „zděděná“ z období socialismu, způsobovala, že se snížení mzdového rozdílu v příjmech žen a mužů nikdy nestalo hlavní politickou prioritou. Politiky, opatření či programy na vládní úrovni věnující se platovým rozdílům se tak dodnes prosazují obtížně a velice pozvolna.

Pokud bychom se podívali na GPG, zjistíme, že ČR dalece přesahuje průměr EU. Za rok 2013 bylo GPG v rámci celé EU 16,4 %, v ČR je GPG (za rok 2013) 22 %, za rok 2016 pak 21,8 %.

(Férové platy, férové penze – Genderové nerovnosti v odměňování a důchodech Česká republika, 2015, https://www.otevrenaspolecnost.cz/microsites/ferove-platy-a-penze/cz_progres_analyza_native.pdf)

Pokud už se stane, že se problematice nerovnosti v odměňování mužů a žen dostane mediálního prostoru, jako třeba v případě článku Kateřiny Niklové v časopise Heroine (více na <https://www.heroine.cz/spolecnost/852-fantasticky-pay-gap-a-kde-ho-najit-myty-o-platove-nerovnosti>), sklídí komentáře, které zrovna na této platformě překvapí:

Za me jsou mensi vydelky zen v poradku. Potvrzují tím jejich horsi vykonnost. *MOJE JMENO*

Nejvíc mě na tom překvapuje ta hloupost zaměstnavatelů, vždyť na tomhle by mohli úžasně vydělat. Když by zaměstnali do firmy jen samé ženy, tak by ušetřili 20 procent nákladů (které dávají navíc mužům), to by byl fantastický zisk. Jenom hloupé šovinistické předsudky nutí firmy nechávat peníze defakto na ulici :-)

MICHAL PANTOK

Hmm... a právě proto, že zaměstnavatelé nezaměstnávají většinu žen, byť údajně jsou hůře placeny, znamená, že ženy neberou méně peněz.

Kdyby braly... tak by skutečně byly najímány více ženy :)

MICHAL KUČERA

Nemohu si pomoci, ale zní to jako patetický výkřik feminismu zastaralé formy. Prosím víc faktů a méně emoční omáčky protože s takovýmto přístupem ženy rovnosti nedosáhnou nikdy.

EVELÍNA KOTRBOVA

PRÁCE A MZDY

Průměrné hrubé měsíční mzdy a mediány mezd v třídění podle hlavních tříd CZ-ISCO a podle vzdělání v roce 2017

Pramen: Struktura mezd zaměstnanců, ČSÚ

%

	Průměrné hrubé měsíční mzdy				Mediány mzdy			
	celkem	ženy	muži	ženy / muži %	celkem	ženy	muži	ženy / muži %
Celkem	31 109	27 187	34 293	79,30	26 843	24 477	29 006	84,40
Nejvyšší dosažené vzdělání								
základní a bez vzdělání nedokončené	21 258	19 291	23 155	83,30	19 970	18 092	22 480	80,50
státní bez maturity	24 139	20 066	26 332	76,20	22 819	18 922	25 452	74,30
střední s maturitou	30 267	26 849	33 800	79,40	27 479	25 266	30 554	82,70
vyšší odborné a bakalářské	35 545	30 781	42 304	72,80	31 154	28 528	36 351	78,50
vysokoškolské	48 334	39 918	55 293	72,20	37 861	33 853	43 663	77,50

Baby

Intenzivní mateřství – v češtině vtipně překládáno jako intenzivní matkování

Intenzivní mateřství je popisováno jako společenský diktát či norma, která ženám předepisuje investovat maximální možné množství času, energie a peněz do výchovy dítěte. Aby mohly být ženy dle konceptu intenzivního mateřství považovány za dobré matky, musí splňovat poměrně vysoké nároky, jak své děti vychovávat a jaké postoje k nim a k mateřství zaujímat. Skutečně dobrá matka se totiž dle ideologie intenzivního mateřství svému dítěti věnuje na maximum a dělá vše pro jeho optimální rozvoj, přičemž se řídí třemi základními principy intenzivního mateřství – následováním odborných rad (expert-guided), zaměřením na dítě (child – centered) a nenahraditelností mateřské péče. Podle ideologie intenzivního mateřství mají matky plnit roli takzvaných „risk-manageřů“ – přijmout zodpovědnost za zvažování potenciálních rizik a snažit se vybrat z doporučení expertů z oblasti medicíny, psychologie a dalších oblastí tu, která zajistí co nejhodnější podmínky pro vývoj dítěte. V rámci principu následování odborných rad se tedy mají matky dobře orientovat v aktuálních doporučeních expertů na oblast péče o děti a výchovy dětí, umět zhodnotit adekvátnost těchto rad a následně se těmi vhodnými řídit. Dle ideologie intenzivního mateřství by tedy matky neměly vychovávat své dítě pouze intuitivně, s pomocí jakéhosi přírodního, vrozeného instinktu, ale měly by svůj instinkt využívat k činění informovaných rozhodnutí, která jim z doporučení expertů umožní volit tu optimální. Intenzivní mateřství tedy automaticky předpokládá, že bez následování odborných rad a trendů nemůže být žena dobrou matkou. (Jak to mají mámy, Zuzana Masopustová, Petra Daňsová, Lenka Lacinová & kolektiv, 2018)

„Dobré mateřství je spjato s úspěchem v kompetitivním kapitalistickém prostředí. Děti nejsou v naší společnosti vnímány jako kolektivní dobro, ale jako dobro připisované individuálním rodičům.“ (Folbre 1993)

„Pokud se rodiči vidí v konkurenci se všemi dalšími rodiči, vyhlídka na kolektivní jednání klesá.“ (Joan Tronto)

sezona 52

O čem jsme zapomněli
mluvit?

2019/2020

www.astudiorubi.cz
Malostranské nám. 9, Praha 1

grafické zpracování programu: Alexandra Šliková

fotografie: Lenka Glisníková

redakce programu: Šárka Kiršnerová, Lucie Ferenzová

produkce: Barbora Kunstovná, Johana Kolomazníková

PR: Pavla Umlaufová

technika: David Oupor, Matěj Koláček, Josef Hrdlička

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní fond kultury ČR

Za podpory HMP částkou 1 800 000 Kč.